

ע"פ 23959/04/16 - עיריית אור עקיבא נגד מדינת ישראל - המשרד להגנת הסביבה

בית המשפט המחוזי בחיפה

09 יוני 2016

ע"פ 23959-04-16 עיריית אור עקיבא נ' מדינת ישראל

לפני הרכב כבוד השופטים:

רון שפירא, סגן נשיא [אב"ד]

בטינה טאובר

תמר נאות פרי

המערערת

עיריית אור עקיבא

ע"י ב"כ עו"ד ארנובין

נגד

המשיבה

מדינת ישראל - המשרד להגנת הסביבה

ע"י פרקליטות מחוז חיפה - אזרחי

פסק דין

השופטת תמר נאות פרי:

בפנינו ערעור על פסק הדין מיום 2.4.2015 וגזר הדין מיום 25.6.2016 של בית המשפט השלום בחדרה (כב' השופטת תדמור-זמיר), במסגרת ת"פ 13308-12-13 (להלן: "**ההליך קמא**").

רקע עובדתי וההליך קמא -

1. כתב האישום בבית המשפט קמא הוגש כנגד שלושה נאשמים: עיריית אור עקיבא (להלן: "**העירייה**"), ראש העירייה במועדים הרלבנטיים, מר שמחה יוסיפוב, ומנהל אגף שפ"ע בעירייה והאחראי על מערך פינוי הפסולת בעירייה במועדים הרלבנטיים, מר משה ביטון. מר יוסיפוב ומר ביטון יכוננו ביחד להלן: "**נושאי המשרה**".

2. כתב האישום ייחס לנאשמים מספר עבירות שעניינן הפעלת תחנות לטיפול בפסולת בתחומי העירייה: תחנה אחת שהוקמה בצפון-מערב העיר, אשר כונתה בהליך קמא "**התחנה הצפונית**", ותחנה שניה, אשר כונתה "**תחנת הפלנטה**".

3. לטענת המאשימה, מדינת ישראל - המשרד להגנת הסביבה (להלן: "**המדינה**"), הן התחנה הצפונית והן תחנת הפלנטה (להלן ביחד: "**התחנות**"), פעלו בניגוד לדין, ללא רישיון עסק וללא התשתיות הנדרשות על פי דין, תוך גרימת מפגעים, לרבות בשל שריפות שהתרחשו בתחנות.

4. בהכרעת דינו, מצא בית המשפט קמא להרשיע את כל שלושת הנאשמים בחלק מהעבירות ולזכותם מעבירות אחרות.

העירייה הורשעה בעבירות הבאות:

א. הפעלת תחנת מעבר לפסולת ללא התשתיות והדרישות הקבועות בדין - לפי סעיף 14 לחוק רישוי עסקים, תשכ"ח-1968 (להלן: "**חוק רישוי עסקים**") ותקנות 2(1), 2(2), 2(7), 2(8) ותקנה 6(4) לתקנות רישוי עסקים (תחנות מעבר לפסולת), תשנ"ח-1998 (להלן: "**תקנות רישוי עסקים**");

ב. הפעלת אתר לסילוק פסולת ללא התשתיות הנדרשות בדין - לפי סעיף 11(א)(3) לחוק למניעת מפגעים, תשכ"א-1961 (להלן: "**החוק למניעת מפגעים**") וסעיפים 9(א)(1), 9(ב) ו-12 לתקנות למניעת מפגעים (מניעת זיהום אוויר וריח בלתי סבירים מאתרים לסילוק פסולת), תש"ן-1990 (להלן: "**תקנות למניעת מפגעים**");

ג. אי נקיטה באמצעים יעילים לכיבוי שריפה - לפי סעיף 11(א)(3) לחוק למניעת מפגעים וסעיפים 5 ו-12 לתקנות למניעת מפגעים;

ד. אי נקיטה באמצעים יעילים למניעת שריפה - לפי סעיף 11(א)(3) לחוק למניעת מפגעים וסעיפים 3 ו-12 לתקנות למניעת מפגעים.

נושאי המשרה הורשעו בעבירות הבאות:

א. הפעלת תחנת מעבר לפסולת ללא התשתיות והדרישות הקבועות בדין - לפי סעיף 14 לחוק רישוי עסקים ותקנות 2(1), 2(2), 2(7), 2(8) ותקנה 6(4) לתקנות רישוי עסקים + סעיף 15(2) לחוק רישוי עסקים;

ב. הפרת אחריות נושא משרה בתאגיד להפעלת אתר לסילוק פסולת ללא תשתיות נדרשות - לפי סעיף 11ג לחוק למניעת מפגעים, המתייחס לסעיפים 9(א)(1), 9(ב) לחוק למניעת מפגעים ותקנה 12 לתקנות למניעת מפגעים;

ג. הפרת אחריות נושא משרה בתאגיד לאי נקיטה באמצעים יעילים לכיבוי שריפה - לפי סעיף 11ג לחוק למניעת מפגעים, המתייחס לסעיפים 5 ו-12 לתקנות למניעת מפגעים;

ד. הפרת אחריות נושא משרה בתאגיד לאי נקיטה באמצעים יעילים למניעת שריפה - לפי סעיף 11ג לחוק למניעת מפגעים, המתייחס לסעיפים 3 ו-12 לתקנות למניעת מפגעים.

העירייה **זוכתה** מהעבירות שעניינן גרימת זיהום אוויר חזק או בלתי סביר וגרימת ריח בלתי סביר, ובהתאם - נושאי המשרה **זוכו** מהעבירות של הפרת אחריות נושא משרה בתאגיד לגרימת זיהום אוויר בלתי סביר וריח בלתי סביר מאתר לסילוק פסולת.

5. פסק דינו של בית המשפט קמא היה מקיף ומפורט, ולאחר השמעתו - החל שלב הטיעונים לעונש. כך, נשמעו אף טיעונים לגבי האפשרות להפנות את עניינם של נושאי המשרה לשירות המבחן למבוגרים לצורך קבלת תסקיר אשר יבחן את בקשתם לבטל את ההרשעה, אך בית המשפט קמא מצא לקבוע כי בנסיבות המקרה הנדון, לא מתקיימים התנאים שנקבעו בהלכה הפסוקה המאפשרים להימנע מהרשעה (החלטה מיום 25.5.2015, עמ' 122-123 לפרוטוקול) - ודחה אגב כך את הבקשה לקבלת תסקיר.

6. בהמשך, ולאחר שמיעת מכלול הטיעונים לעונש, בחודש יוני 2015, גזר בית המשפט קמא את העונשים הבאים:

על העירייה הושת קנס בסך ₪ 100,000, ב-10 תשלומים חודשיים, החל מיום 26.7.2015;

על כל אחד משני נושאי המשרה הושת קנס בסך של ₪ 30,000 או 6 חודשי מאסר תחתיו, וכן התחייבות עצמית בגובה ₪ 30,000 שתכליתה להבטיח הימנעות מביצוע העבירות בהן הורשעו המערערים במשך 3 שנים (או עונש של מאסר בפועל למשך 30 יום חלף החתימה על ההתחייבות).

הערעור של נושאי המשרה -

7. בחודש ספטמבר 2015, הגישו שני נושאי המשרה ערעורים נפרדים אשר הופנו הן להכרעת הדין והן לגזר הדין. מטעמה של העירייה לא הוגש ערעור. הדיון בשני הערעורים אוחד - ע"פ 8839-09-15 **ביטון נ' מדינת ישראל** ו-ע"פ 11513-09-15 **יוסיפוב נ' מדינת ישראל**, להלן ביחד: "**הערעור של נושאי המשרה**".

בפסק הדין שניתן ביום 23.3.2016, נפסק כי יש לקבל את הערעור של נושאי המשרה בחלקו (להלן: "**פסק הדין בערעור נושאי המשרה**").

8. לגבי העבירות - נפסק כי יש **לזכות** את נושאי המשרה מהעבירות הבאות:

א. עבירה מכוח סעיף 14 לחוק רישוי עסקים - בהתייחס להפרת תקנות 2(7) ו-2(8) לתקנות רישוי עסקים;

ב. עבירה מכוח סעיף 11ג לחוק למניעת מפגעים - בהתייחס להפרת תקנה 9(א) + 9(ב) בתחנת פלנטה;

ג. עבירה מכוח סעיף 11ג לחוק למניעת מפגעים - בהתייחס להפרת תקנה 5 (בהתייחס לאי נקיטת אמצעים סבירים לכיבוי שריפה).

לעומת זאת, נותרה על כנה **ההרשעה** בעבירות הבאות:

א. עבירה מכוח סעיף 14 לחוק רישוי עסקים - בהתייחס להפרת תקנות 2(1), 2(2) ו-4(6) לתקנות רישוי עסקים;

ב. עבירה מכוח סעיף 11ג לחוק מניעת מפגעים - בהתייחס להפרת תקנה 9(א) + 9(ב) לתקנות מניעת מפגעים בתחנה הצפונית;

ג. עבירה מכוח סעיף 11ג לחוק מניעת מפגעים - בהתייחס להפרת תקנה 3 לתקנות מניעת מפגעים.

9. באשר לקביעת בית המשפט קמא לפיה אין מקום להימנע מהרשעה - הערעור נדחה.

10. באשר לערעור לגבי העונש - נפסק כי הקנס שהושת על נושאי המשרה אינו ברף הגבוה אך כי לגבי נושאי המשרה, יועמד הקנס על סך ₪ 15,000 בלבד ויתר רכיבי גזר הדין יישארו ללא שינוי.

הבקשה להארכת מועד להגשת ערעור -

11. כפי שצוין בפתיח - גזר הדין של בית המשפט קמא ניתן ביוני 2015, הערעור של נושאי המשרה הוגש בספטמבר 2015 ופסק הדין בערעור ניתן בפברואר 2016. והנה, באפריל 2016 הגישה העירייה בקשה למתן ארכה להגשת ערעור לגבי פסק הדין קמא.

12. בבקשה נטען כי עת ניתן פסק הדין של בית המשפט קמא העירייה השלימה עם התוצאה והיא אף שילמה את הקנס (סעיף 2 לבקשה). עוד נטען כי העירייה לא ידעה על הגשת הערעור של נושאי המשרה ולא ידעה על פסק הדין בערעור נושאי המשרה, וכי רק עם היוודע דבר פסק הדין בערעור נושאי המשרה, מצאה לנכון העירייה לבקש להגיש אף ערעור מטעמה, ולכן - יש לאפשר את הגשת הערעור מטעמה באיחור.

13. עמדת המדינה תחילה היתה כי היא מתנגדת למתן ארכה כאמור, אך במהלך הדיון שהתקיים בפנינו, הסכימה המדינה להשאיר את מתן הארכה לשיקול דעת בית המשפט.

14. במצב דברים זה - נעתרנו לבקשה, ניתנה הארכה המבוקשת, והוגש הערעור מטעם המדינה.

15. עם זאת יובהר ויודגש כי ספק רב אם היה מקום בנסיבות ליתן את הארכה.

ראשית, יש לזכור כי העירייה לוותה בייעוץ משפטי צמוד במהלך כל ההליכים ושעה שהחליטה שלא להגיש ערעור מטעמה על פסק הדין קמא ו"השלימה עם פסק הדין" (כלשון הבקשה) - עליה לקבל את האחריות לכך.

שנית, יש לראות כי בבקשה למתן הארכה לא צוין מתי למדה העירייה לדעת על פסק הדין בערעור נושאי המשרה, ולמעשה - אף לא הוגש תצהיר לאימות הטענה לפיה העירייה, על אורגניה ועורכי דינה, לא ידעה על הגשת הערעור של נושאי המשרה, על ההליכים שהיו ועל פסק הדין בערעור נושאי המשרה. ברי כי במידה והעירייה כן ידעה על הגשת הערעור מטעם נושאי המשרה - היה עליה, לכל הפחות, לבקש להצטרף לערעור בעודו מתנהל, ולא להמתין עד הכרעה בערעור של נושאי המשרה ולפעול בהתאם לתוצאה. הנתונים העובדתיים בהקשר זה לא לגמרי ברורים לטעמי - וזאת ככל שהנתון בהקשר זה רלבנטי.

16. בכל אופן, הואיל והמדינה השאירה את מתן הארכה לשיקול דעת, ולא בלי לבטים הוחלט על מתן הארכה, והואיל והוגש הערעור לגופו - נעבור עתה לדון בערעור העירייה.

הערעור לגבי הכרעת הדין -

17. נזכיר כי נושאי המשרה זוכו בערעור מחלק מהעבירות שיוחסו להם.

18. **העבירות מכח חוק רישוי עסקים** - ההרשעה בבית המשפט קמא התייחסה מלכתחילה רק לתחנה הצפונית, כאשר בבית המשפט קמא הורשעו שלושת הנאשמים בחמישה פריטים: סעיפי משנה (1) ו-(2) של תקנה 2 לתקנות רישוי עסקים (העוסקים בחובה לגדר את תחנת המעבר ולהציב שילוט מתאים בשער הכניסה); סעיפי משנה (7) ו-(8) לתקנה 2 (העוסקים בחובה להקים את התחנה על שטח אטום, הבנוי בשיפוע לצורך זרימת התשטיפים ובחובה להקים תעלה סביב האתר); ותקנה 4(6) לתקנות רישוי עסקים (המחייבת למנוע כניסת אנשים לתחנה). בפסק הדין בערעור נושאי המשרה נקבע כי יש לזכותם משניים מתוך חמשת הפריטים, והכוונה לפריטים מכח תקנות 2(7) ו-2(8), וזאת מחמת הנימוקים שפורטו בסעיפים 48-49 לפסק הדין. היות ואותם נימוקים רלבנטיים אף לגבי העירייה - מן הראוי לזכות אף את העירייה מאותם שני פריטים - וראו כי המדינה, בהגנותה, הסכימה לכך במהלך הדיון שבפנינו.

19. **העבירות מכח החוק למניעת מפגעים לגבי התשתיות** - הרשעת נושאי המשרה התייחסה לאי קיום תקנה 9(א)(1) לתקנות למניעת מפגעים - המחייבת הקמת שער בכנסה לאתר, ולאי קיום תקנה 9(ב) המחייבת שמירה על תקינות הגדר והשער סביב האתר. ההרשעה התייחסה לשתי התחנות. בפסק הדין שבערעור נושאי המשרה נקבע כי יש לזכות את שניהם מהפריטים כאמור לגבי תחנת פלנטה, ולהותיר את ההרשעה רק לגבי התחנה הצפונית (סעיף 31 לפסק הדין שם). אף כאן, נימוקי הזיכוי החלקי יפים גם לגבי העירייה - ושוב, בהסכמת המדינה, יש להורות על זיכוי העירייה בהתאם.

20. **העבירה מכח החוק למניעת מפגעים בהתייחס לשריפות** - פריט נוסף אשר בו הורשעו נושאי המשרה בבית המשפט קמא התייחס לאישום לגבי אי כיבוי אחת השריפות שהתרחשה בתחנת פלנטה, הרשעה מכח תקנה 5 לתקנות מניעת מפגעים. בפסק הדין בערעור נושאי המשרה הוחלט כי יש לזכותם מפריט זה, היות ולא הוכח כנדרש בהליך בו עסקינן כי היה ביכולתם לפעול, אישית, כנושאי משרה לכיבוי השריפה באופן אחר מאשר פעלו, לרבות בשים לב לסימני השאלה לגבי המועד בו הם אישית ידעו על השריפה ולגבי יכולתם לכבות שריפות באופן אישי. יובהר עוד כי ההרשעה של שניהם בעבירה הנוספת, שעניינה אי מניעת שריפות (מכח תקנה 3) נותרה על כנה (כלומר, שהדגש הושם על **אי-מניעה** בהשוואה ל**אי-כיבוי**). אינני בטוחה שיש מקום לזכות גם את העירייה מהעבירה שמתייחסת למאמצי הכיבוי, למרות הזיכוי של נושאי המשרה, שכן בהקשר זה יש מקום לבחון שוני רלבנטי בין העירייה ככזו לבין שני נושאי המשרה באופן אישי. עם זאת, היות והמדינה הסכימה להחיל דין שווה גם על העירייה לגבי פריט זה, יש להורות על זיכוי העירייה בדומה לזיכוי נושאי המשרה, ולו מחמת הספק.

21. מכאן, שבהתאם להסכמת המדינה, יש להורות על זיכוי העירייה מסעיפים האישום הבאים:

- א. עבירה מכח סעיף 14 לחוק רישוי עסקים - בהתייחס להפרת תקנות 2(7) ו-2(8) לתקנות רישוי עסקים;
- ב. עבירה מכח סעיף 11ג לחוק למניעת מפגעים - בהתייחס להפרת תקנה 9(א)(1) + 9(ב) בתחנת פלנטה;
- ג. עבירה מכח סעיף 11ג לחוק למניעת מפגעים - בהתייחס להפרת תקנה 5 (בהתייחס לאי נקיטת אמצעים סבירים לכיבוי שריפה).

יש להותיר על כנה את **ההרשעה** בעבירות הבאות:

- א. עבירה מכח סעיף 14 לחוק רישוי עסקים - בהתייחס להפרת תקנות 2(1), 2(2) ו-6(4) לתקנות רישוי עסקים;
- ב. עבירה מכח סעיף 11ג לחוק למניעת מפגעים - בהתייחס להפרת תקנה 9(א)(1) + 9(ב) בתחנה הצפונית;
- ג. עבירה מכח סעיף 11ג לחוק למניעת מפגעים - בהתייחס להפרת תקנה 3 (בהתייחס לאי נקיטת אמצעים סבירים למניעת שריפה).

הערעור לגבי העונש -

22. בפתיח להודעת הערעור טוענת העירייה כי יש להקל בעונש שהושת עליה באותו האופן בו הוקל בעונשם של נושאי המשרה, משמע, שהואיל והקנס לגביהם הופחת מסך 30,000 ₪ לכדי 15,000 ₪, אזי שיש לנהוג כלפיה על פי אותו יחס חשבונאי ולהפחית את הקנס מ-100,000 ₪ ל-50,000 ₪ (כאשר המשמעות היא שיהא על המדינה להשיב לעירייה 50,000 ₪ היות והקנס כבר שולם במלואו).

בסעיף 4 להודעת הערעור הוסיפה וטענה העירייה כי מתחם הענישה שנקבע על ידי בית המשפט קמא היה מחמיר, וכי מן הראוי היה להטיל עליה עונש נמוך בהרבה בשים לב לכך שהיא זוכתה עוד בבית המשפט קמא מעבירות רבות אשר היו בכתב האישום המקורי וכי ההרשעות שנותרו על כן היו לגבי העבירות "הקלות" מבין פריטי כתב האישום המקורי.

23. המדינה מתנגדת לכל שינוי בגזר הדין ומטעימה כי הקנס אינו ברף הגבוה, כי הוא מידתי וכי אין כל מקום להתערב בו - למרות הזיכוי החלקי.

24. עמדתי היא כי יש לדחות את הערעור לגבי גובה הקנס - וכך אציע לחברי הנכבדים בהרכב.

25. ראשית, הן מתחם הענישה שנקבע על ידי בית המשפט קמא והן הקנס עצמו אינם גבוהים כלל וכלל, ואפנה לפסקי הדין שהוצגו בבית המשפט קמא ובערעור של נושאי המשרה לגבי רף הענישה המקובל.

26. שנית, אף אם ההרשעה בבית המשפט קמא היתה לגבי חלק בלבד מתוך העבירות אשר בכתב האישום המקורי - ברי כי גזר הדין ניתן רק ביחס להרשעה בפועל וביחס לחומרת הדברים בזיקה לתוצאה בסוף ההליך, ולא ביחס לכתב האישום המקורי, אשר לעיתים נחזה כחמור יותר מאשר הכרעת הדין בתום ההליך הפלילי.

27. שלישית, אינני יכולה להסכים עם הטענה לפיה העבירות שנותרו הן "קלות", או אף "קלות יחסית" לשאר העבירות אשר בכתב האישום המקורי. המדובר בעבירות משמעותיות שעניינן אי ניהול תקין של אתרי פסולת והזנחה

שלהן, אשר הלכה למעשה אף גרמו להתממשות הסיכון אשר לצורך מניעתו חוקקו החיקוקים הרלבנטיים - שכן התרחשו בפועל שריפות באתרים בהם עסקין.

28. רביעית, גזר דינם של נושאי המשרה מלכתחילה וההחלטה להפחית מהקנס שהושת עליהם במסגרת הערעור מטעמם, נבעו בעיקר מהעובדה שעסקין בשני אישים, בשר ודם, ומשיקולים רלבנטיים לגביהם. לגבי גזר הדין המקורי - אפנה לטיעונים לעונש מטעמם של נושאי המשרה ולדברים שהם מסרו לפרוטוקול בית המשפט קמא, באשר להשלכות של ההרשעה מבחינתם, באשר להשלכותיה לגבי תעסוקתם ומקום עבודתם, באשר למצב הכלכלי, הבריאותי והמשפחתי של שניהם, ואפנה לכך שדברים דומים הועלו אף במסגרת הערעור של נושאי המשרה. בנוסף, נזכר כי גזר דינם של נושאי המשרה כלל אף חתימה על התחייבות בסך של 30,000 ₪ להבטחת הימנעותם מעבירות דומות בעתיד, ולעומת זאת, על העירייה לא הושתה סנקציה דומה, צופה פני עתיד, אשר יש בה כדי להוות גורם מרתיע לעתיד לבוא. התמהיל בין הקנס לבין ההתחייבות היה שונה מלכתחילה, והדבר מהווה נדבך נוסף במסקנתי לפיה אין מקום להפחית מהקנס לגבי העירייה בשלב זה. לכן, אין כל חובה ליישם את עיקרון אחידות הענישה במקרה הנוכחי, בשים לב למכלול הנתונים ולשוני בין העירייה לבין נושאי המשרה. בית המשפט בערכאת הערעור בוחן את העונש שהוטל על ידי בית המשפט קמא נוכח מכלול הנסיבות, ולמרות הזיכוי החלקי, לשיטתי הענישה נותרה סבירה ואינה מחייבת התערבות.

29. חמישית, נכון הוא כי ההקלה בעונשם של נושאי המשרה נבעה גם מקבלת הערעור לגבי ההרשעה באופן חלקי, אך לא בכל מקרה זיכוי חלקי מחייב הפחתה בענישה.

אמנם, במקרים רבים, כאשר ערכאת הערעור מורה על זיכוי מפריט אישום אחד מתוך כמה, היא אף מורה על הקלה מסוימת ברמת הענישה, אך כל מקרה בנסיבותיו - ואין הכרח לעשות כן במקרים המתאימים.

אך לפני כמה ימים דן בית המשפט העליון במקרה בו הועלתה טענה דומה מצד מערער - וזאת ברע"פ 3993/16 **אביטן נ' מדינת ישראל** (30.05.2016). באותו מקרה המערער הורשע בבית משפט השלום בשתי עבירות של תקיפה ודינו נגזר לארבעת חודשי מאסר אשר ירוצו בעבודות שירות, בבחינת עונש כולל לגבי שני המעשים יחדיו. במסגרת הערעור לבית המשפט המחוזי הוא זוכה מאחת משתי העבירות, אך העונש נותר על כנו. הערעור לגבי רף הענישה נדחה על ידי בית המשפט העליון, תוך שהוא מפנה לע"פ 3314/06 **אייזנקוט נ' מדינת ישראל** (29.07.2010), לאמור:

"...הסוגיה בה המבקש תולה את יהבו נדונה בעבר על ידי בית משפט זה בעניין אייזנקוט, שם נקבע, בין השאר, כי ערכאת הערעור רשאית להותיר את העונש שנגזר על נאשם על כנו גם אם זיכתה אותו מעבירה או עבירות מסוימות כאשר העונש שהושת היה עונש כולל, דברים שנאמרו שם יפים גם בעניינו:

"בענייננו הטילה הערכאה הדיונית עונש כולל כאמור, כפי שנהוג במרבית ההליכים הפליליים כאשר ההרשעה היא במספר עבירות. במקרה כזה של עונש כולל רשאי בית משפט שלערעור, אף שזיכה מעבירה, או מעבירות מסוימות, להותיר את העונש שגזרה הערכאה הראשונה על כנו, הגם שלא הוגש ערעור על קולת העונש";

וראו אף את דנ"פ 30/75 **קובי נ' מדינת ישראל**, פ"ד (2) 757; ע"פ 5259/91 **פרדנברג נ' מדינת ישראל**, פ"ד מז(2) 61 (1993); דנ"פ 8086/01 **אייזן נ' מדינת ישראל**, פ"ד נט (5) 625 (2005); רע"פ 2184/96 **חרובי נ' מדינת ישראל**, פ"ד נד(2) 114 (1998); ע"פ 5367/05 **פלוגי נ' מדינת ישראל** (4.2.2008); וע"פ 3468/07 **עצמון נ' מדינת ישראל** (14.7.2010) - אשר בכולם נקבע כי זיכוי חלקי, במקרה בו העונש ניתן כעונש

כולל לגבי מכלול האישומים והעבירות - אינו מחייב הפחתה בעונש.

סיכום -

30. לכן, על רקע האמור מעלה, אציע להורות על זיכוי העירייה מהאישומים לגבי פריטי האישום כמפורט מעלה, אך לדחות את הערעור לגבי העונש.

תמר נאות פרי, שופטת

השופט ר. שפירא, סגן נשיא [אב"ד]:

אני מצטרף בהסכמה לתוצאה אליה הגיע חברתי, השופטת תמר נאות פרי, ולנימוקיה. אבקש להוסיף מספר הערות.

כמו חברתי ספק בעיני אם היה מקום, בנסיבות אלו, להסכמת המדינה למתן ארכה לעירייה בהגשת הערעור ובהסכמה שניתנה להחיל על העירייה את הזיכוי שניתן לנושאי המשרה.

ככל שהדבר נוגע להארכת המועד הכלל הוא ש"משתמה התקופה בת 45 הימים שנקבעה בחוק להגשת ערעור, הפך פסק דינו של בית משפט השלום בעניינו של המערער לחלוט, אף אם לא נוצלה זכות הערעור. אמנם סעיף 201 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982 מסמך את בית המשפט להאריך את המועד להגשת ערעור, ואולם - "בית משפט זה חזר וקבע כי על המבקש הארכת מועד להציג טעם ממשי המניח את הדעת... בין השיקולים שעל בית המשפט לשקול לעניין הארכת המועד נמנים משכו של האיחור, הנימוקים לו וסיכויי ההליך העיקרי" (ע"פ 2585/10 נגר נ' מדינת ישראל (13.4.2010)). (וראו גם: ע"פ 8871/12 גולוב נ' מדינת ישראל (16.12.2012); ע"פ 7754/06 ציפר נ' מדינת ישראל (15.10.2006); בש"פ 6125/09 רבין נ' מדינת ישראל (11.8.2009); ע"פ 6606/07 מזרחי נ' מדינת ישראל (30.8.2007))." [עפ 4556/15 ויליאם חישיבון נ' מדינת ישראל (8.7.2015)].

אין כל רלוונטיות לשאלה מתי ידעה העירייה על ההליכים ופסק הדין שניתן בעניינם של נושאי המשרה. השאלה היחידה היא המועד בו ניתן פסק הדין בעניינה של העירייה עצמה והסיבות לאי הגשת ערעור במועד הקבוע בחוק [עפ 4274/94 אורי צוקרמן נ' חברת צים, חברת השיט הישראלית בע"מ, פ"ד נ' (5) 793 (19.1.1997)]. לא ראיתי במקרה זה כל הסבר סביר לאי הגשת הערעור במועד.

הקפדה על מועדים הקבועים בחוק אינה רק עניין סמנטי. משפסק דין הופך לחלוט זכאים הצדדים להליך, וגם כל אחד אחר, להתבסס על פסק הדין והשלכותיו המעשיות. הארכת מועד, ובמיוחד לאחר חלוף זמן רב מהמועד הקבוע בחוק, לא רק משבשת את הסדר המשפטי אלא גם עלולה לפגוע בהסתמכות של אחרים על תוצאות פסק דין שניתן. מכאן החשיבות שבהקפדה על המועדים הקבועים בחוק, ובמיוחד כאשר מדובר בצד למשפט שהוא גורם מוסדי המופקד, במסגרת סמכויותיו, על אכיפת החוק.

מעבר לאמור, לא אוכל לקבל את העמדה המציג ב"כ הרשות המקומית ולפיה לעיריה אין כוחות משל עצמה וראש הרשות הוא היחיד המסוגל לפעול ולהשפיע על אופן התנהלות הרשות המקומית, לטוב או לרע. אמנם אין חולק כי ראש הרשות המקומית הוא הזרוע המבצעת המרכזית בשלטון המקומי. ואולם גם לממלאי התפקידים, ראשי המחלקות, וגם לחברי מועצת העיר תפקיד בעל יכולת השפעה וחובה לפעול כדי לגרום לרשות המקומית למלא תפקידה השלטוני כנדרש ובהתאם לחוק. חבר מועצת העיר וכן ממלא תפקיד בעיריה (כגון: מנהל מחלקה, מהנדס העיריה, היועץ המשפטי, מבקר העיריה וכד') אינם תארים לשם כבוד אלא לשם עשיה [מעבר להוראות החוק, ראוי כי נבחר הציבור וממלאי התפקידים יענינו ב "מדריך לנבחר ברשות המקומית" שמתפרסם ע"י משרד הפנים באתר <http://www.mifam.org.il/?CategoryID=949&ArticleID=1288>]

משכשלו כל מוסדות הרשות המקומית בהקפדה על מילוי הוראות החוק ראוי הוא כי הרשות המקומית תיענש בהתאם.

ולעניין גובה הקנס - להבדיל מנאשמים בשר ודם, לגביהם אמצעי הענישה מגוונים יותר, ענישתו של תאגיד, ובמיוחד רשות מקומית, מוגבלת יותר. מכאן שאין ללמוד מענישתו של נאשם בשר ודם לעקרונות המנחים בענישת העיריה. לעצם ההרשעה יש השלכות על נאשם שאין משמעותיות באותה מידה בנוגע לרשות מקומית. על זאת יש להוסיף אמצעי ענישה כגון מאסר (בפועל ו/או מותנה), עבודות שירות, עמידה בפיקוח וכד'. אמצעי ענישה אלו אינם ברי הפעלה על רשות מקומית (ולהבדיל מתאגיד, גם לא ניתן לנקוט בהליכי פירוק). מכאן שלא ניתן לגזור גזירה שווה מעונשם של נושאי המשרה לעונשה של העיריה עצמה.

אמצעי הענישה הראוי במקרים מסוג זה, ולנאשמת שהיא רשות מקומית, הוא הקנס, אשר עליו להיות משמעותי כמשקף את חובתה המוגברת של רשות מקומית, שהיא גורם שלטוני בעל סמכויות אכיפה, להקפיד עם עצמה. כמו חברתי סבור גם אני כי העונש שנגזר על העיריה, גם לאחר שחלק מהרשעתה בוטלה, הוא עונש מקל ובוודאי שאינו מחמיר במידה המצדיקה את התערבותנו. בהתאם, דינו של הערעור להידחות.

רון שפירא, סגן נשיא
[אב"ד]

השופט בטינה טאובר:

אני מסכימה עם חברי למותב.

בטינה טאובר, שופטת

הוחלט, בשים לב להסכמת המשיבה, להאריך את המועד להגשת הערעור.

הוחלט, בהסכמת המשיבה, לקבל את הערעור בכל הנוגע להרשעת המערערת בחלק מהעבירות בהן הורשעה, ולהורות על ביטול חלקי של הרשעת המערערת, הכל כמפורט בסעיף 21 לפסק דינה של השופטת תמר נאות פרי.

הוחלט פה אחד לדחות את הערעור ככל שהדבר נוגע לגזר דינו של בית משפט קמא.

בהסכמת ב"כ הצדדים ניתן פסק הדין בהעדרם. פסק הדין יישלח לב"כ הצדדים בדואר.

ניתן היום, ג' סיוון תשע"ו, 09 יוני 2016, בהעדר הצדדים.

תמר נאות פרי, שופטת

בטינה טאובר,
שופטת

רון שפירא, סגן נשיא
[אב"ד]